

Література

1. Воробьева М. В. *Применение методики SWOT-анализа и построение дерева решений в исследовании проблемы профессионального развития личности*. 2019. URL: <http://sibac.info/archive/economy>.
2. Ковальчук В. И. Результаты экспериментальной работы по развитию педагогического мастерства мастеров производственного обучения ПТУЗ в системе повышения квалификации. *Азимут научных исследований: педагогика и психология*. Выпуск 2, 2014. С. 44–46.
3. Маринченко І. В. Педагогічні умови використання інформаційних технологій у процесі професійної підготовки майбутніх педагогів професійного навчання швейного профілю. *Теоретико-методичні основи підготовки конкурентоздатних фахівців у контексті сучасного ринку праці. Матеріали другої Всеукраїнської науково-практичної конференції* (Кривий Ріг, 31 жовтня - 1 листопада) 2019. Кривий Ріг, С.65–67.
4. Оверко Н. Я. Розвиток педагогічної майстерності викладачів спеціальних дисциплін професійно-технічних навчальних закладів кулінарного профілю у процесі підвищення кваліфікації: дис. ...канд. пед. наук: 13.00.04 Теорія і методика професійної освіти. Львів, 2016. 258 с.
5. Development of pedagogical mastery of future vocational training teachers under conditions of educational transformations / V. Kovalchuk, I. Marynchenko, L. Hrytsenko // New stages of development of modern science in Ukraine and EU countries: monograph / edited by authors / V. Vasyl Kovalchuk, I. Marynchenko, L. Liliia Hrytsenko. Riga, Latvia: Publishing House "Baltija Publishing", 2019. С. 186–208.

Масліч Світлана Володимирівна,

кандидат педагогічних наук, заступник директора
з навчально-методичної роботи ДПТНЗ
«Вінницьке вище професійне училище сфери послуг»

МЕТОДОЛОГІЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В ЗАКЛАДАХ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ В УМОВАХ КАРАНТИНУ

Сучасний освітній процес зазнає багато викликів, серед яких – наявні карантинні обмеження. Ці обставини істотно впливають на форми й методи організації та проведення навчальних занять у закладах освіти, зокрема й закладах професійної (професійно-технічної) освіти (ЗП(ПТ)О). Освітній процес ЗП(ПТ)О має свою специфіку, адже пов'язаний із професійною підготовкою здобувачів освіти, яка охоплює професійно-теоретичний і професійно-практичний складники. Зважаючи на ситуацію, що склалася у світі, у зв'язку з поширенням коронавірусної інфекції COVID-19 та карантинними обмеженнями, які є її наслідком, значна частина освітнього процесу протягом 2020-2021 рр. відбувалася і відбувається за дистанційною та змішаною формами навчання.

Якщо говорити про теоретичний складник навчальних занять у ЗП(ПТ)О, проведення уроків за дистанційною та змішаною формами викликає менші труднощі, оскільки пов'язане з поясненням викладачем нового матеріалу, систематизацією та узагальненням вивченого матеріалу, виконанням лабораторних і практичних робіт. На сьогодні існує низка апробованих сервісів для проведення відеоконференцій (Zoom, Google Meet, Skype, Microsoft Teams та ін.), які використовуються освітянами під час проведення навчальних занять, і всі вони довели свою дієвість та ефективність як засобу комунікації між учасниками освітнього процесу. Теоретичний матеріал викладачі-предметники розміщують на сайтах, блогах, сервісі Classroom та ін. Необхідною умовою якісного проведення уроків є зворотний зв'язок між викладачем та здобувачами освіти, який можна організовувати за допомогою чату, електронного листування, онлайн-зустрічей тощо.

Як нами було наголошено вище, професійна підготовка здобувачів освіти в ЗП(ПТ)О поєднує професійно-теоретичну й професійно-практичну. У контексті дистанційного та змішаного навчання найбільш вразливою є професійно-практична підготовка. У Законі України «Про професійну (професійно-технічну) освіту» зазначається, що «професійно-практична підготовка проводиться у навчальних майстернях, на полігонах, на тренажерах, автодромах, трактородромах, у навчально-виробничих підрозділах, навчальних господарствах, а також на робочих місцях на виробництві чи в сфері послуг у таких формах:

- урок виробничого навчання в закладі освіти;
- урок виробничого навчання на виробництві чи в сфері послуг;
- виробнича практика та інші види практичного навчання на робочих місцях на виробництві чи у сфері послуг;
- переддипломна (передвипускна) практика на виробництві чи в сфері послуг;
- інші форми професійної практичної підготовки» [2].

Проте карантинні обмеження дуже часто унеможливають перебування здобувачів в освітньому закладі. Як наслідок, проведення уроків виробничого навчання в навчально-виробничих майстернях (лабораторіях) не відбувається. Зазвичай керівництво закладу вносить зміни до графіка освітнього процесу таким чином, щоб у дистанційному та змішаному форматі здебільшого проводилися заняття з теоретичного навчання. Однак іноді є винятки. З огляду на можливість проведення уроків виробничого навчання за дистанційною та змішаною формами, на нашу думку, варто виділити 3 групи професій, а саме:

1. Професії, діяльність у межах яких безпосередньо пов'язана з комп'ютерним опрацюванням інформації («Оператор з обробки інформації та програмного забезпечення», «Агент з організації туризму», «Обліковець з реєстрації бухгалтерських даних» та ін.).

Здобувачі освіти таких професій формують навички майбутньої професійної діяльності, працюючи за комп'ютером. У цьому випадку проведення уроків виробничого навчання в режимі онлайн не викликає

труднощів. Вступний інструктаж майстер виробничого навчання проводить у синхронному режимі. Під час поточного інструктажу здобувачі освіти працюють самостійно за комп'ютерами, надсилаючи майстру виконані завдання. Підсумковий інструктаж знову відбувається в синхронному режимі.

2. *Група професій, за якими проведення уроків виробничого навчання в дистанційному форматі викликає певні труднощі («Перукар (перукар-модельєр)», «Кухар», «Кондитер» та ін.).*

У цьому випадку майстер виробничого навчання проводить вступний інструктаж, демонструючи відео з техніки виконання певних операцій – може бути в прямому ефірі з використанням камери або ж запис. Однак неодмінною умовою є детальне коментування виконання трудових дій. Беручи до уваги отриману інформацію, здобувачі освіти самостійно розпочинають виконання робіт (поточного інструктажу). Тут виникає низка труднощів: відсутність постійного контролю з боку майстра виробничого навчання; важкість знайти клієнта для виконання стрижки; відсутність потужного устаткування для приготування їжі, випічки тощо. Однак за певних обставин можна здійснити більш-менш якісне виконання навчального плану та програми.

3. *Професії, за якими проведення уроків виробничого навчання за дистанційною і змішаною формами є неможливим («Електрогазозварник», «Токар», будівельні професії тощо).*

Опанування таких професій пов'язане з точністю виконання робіт, небезпечними умовами праці при порушенні правил техніки безпеки, наявності відповідних умов та устаткування для виконання робіт). Ці та інші фактори унеможливають проведення уроків виробничого навчання в онлайн-форматі.

Загалом якість професійної підготовки передусім залежить від професійної майстерності викладацького складу, динаміка якої передбачає розвиток професійних умінь і навичок, високого рівня педагогічної культури, що дадуть можливість проявити педагогічну ерудицію, виразити своє педагогічне кредо, певним чином сконструювати систему взаємин із здобувачами освіти, колегами [1]. Педагог з високим рівнем професійної майстерності буде добирати ті форми й методи проведення навчальних занять, які забезпечуватимуть якісне здобуття освіти та професійної підготовки.

Література

1. Ковальчук В.І. Педагогічна майстерність викладача – основа його компетентності. *Професійно-технічна освіта : науково-метод. журнал.* 2011, № 6(30). С. 22–34

2. Про професійну (професійно-технічну) освіту: Закон України від 10.02.1998 р. № 103/98-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/103/98-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 20.10.2021).